

Aan de raad van de gemeente
LEIDSCHENDAM-VOORBURG

Datum 1 november 2016

Onderwerp Raadsbrief: Opvolging motie Eenzaamheid

Categorie B

Verseonnummer 1709641 / 1715798

Portefeuillehouder Wethouder Kist

Behandeld door Mevrouw Vijfvinkel

1. Samenvatting

Bij de behandeling van de Kadernota door de raad is een motie aangenomen over een actieplan eenzaamheid. Vervolgens is aan de raad toegezegd om te komen met een raadsinformatiebrief over de wijze van opvolging. Er is voor gekozen om eerst te komen tot een inventarisatie van welke huidige activiteiten, interventies, e.d. (ook) een bijdrage leveren aan het verminderen van eenzaamheid in de gemeente. Uit de inventarisatie blijkt dat er een groot en gevarieerd aanbod aan activiteiten en voorzieningen is die zich richten op de vier door de gemeente beïnvloedbare risicofactoren die een rol spelen in het ontstaan en voortbestaan van eenzaamheid. Op een drietal onderdelen ligt nog investeringspotentieel. De volgende stap is om na te gaan hoe hier het beste invulling aan gegeven kan worden.

2. Inleiding

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) heeft als doel het scheppen van een omgeving en het aanreiken van instrumenten en voorzieningen die ervoor zorgen dat kwetsbare mensen zoveel mogelijk zichzelf kunnen redden en aan de samenleving kunnen deelnemen (meedoen).

Eén van indicatoren van niet volwaardig mee kunnen doen, is het ervaren van gevoelens van eenzaamheid: wie geen of moeilijk aansluiting kan vinden bij anderen, kan niet volwaardig meedoen. Daarbij vormt het (frequent/langdurige) ervaren van gevoelens van eenzaamheid een risico voor het ontstaan of verergeren van andere problemen zoals psychische problematiek en gezondheidsproblemen. Het bestrijden van eenzaamheid staat dan ook hoog op de politieke en maatschappelijke agenda.

Er is al veel onderzoek gedaan naar (externe) factoren die eenzaamheid veroorzaken, versterken of het risico hierop vergroten. Door de Coalitie Erbij zijn deze op een rij gezet:

- Wegvallen of niet hebben van een partnerrelatie
- Wegvallen of niet hebben van minimaal één goede vriendschapsrelatie
- Gebrek aan maatschappelijke participatie (belangeloze inzet voor anderen in

georganiseerd verband)

- Etnisch heterogene bevolkingssamenstelling in een wijk (m.n. voor ouderen)
- Bestaan of toenemen van sociale verschillen in wijk of woonplaats
- Wonen in een portiekwoning of flat
- Wegvallen of niet hebben van een winkelbestand in de nabije omgeving
- Wonen in een verloederde buurt
- Wonen in een onveilige buurt
- Gebonden zijn aan huis (door handicap, mantelzorg, vervoersprobleem, geldgebrek)
- Homoseksuele geaardheid (m.n. voor ouderen)

De veroorzakende factoren zijn niet allemaal (direct of indirect) beïnvloedbaar door de gemeente. Een aanpak heeft alleen zin als deze zich richt op de door de gemeente beïnvloedbare risicofactoren. Dat zijn relaties/sociaal netwerk, maatschappelijke participatie, gebondenheid aan huis en de leefomgeving (veilige en leefbare buurt/wijk).

3. Stand van zaken

In Leidschendam-Voorburg voelt 33% van de volwassen inwoners zich matig tot zeer eenzaam. Hoewel dit op zichzelf geen positief stemmende cijfers zijn, doet onze gemeente het significant beter dan de regio (36%) en Nederland (39%). Specifiek voor de groep 19 t/m 64 jaar geldt dat nog sterker: 28% tegenover 34% en 37%. Specifiek voor ouderen (vanaf 65 jaar) is het percentage 45%; vergelijkbaar met de regio en Nederland.

Een belangrijke eerste stap is om te komen tot een inventarisatie van welke huidige activiteiten, interventies, e.d. (ook) een bijdrage leveren aan het verminderen van eenzaamheid in de gemeente. Dit om gericht en aanvullend te kunnen geïnvesteerd waar dat nodig is, in aansluiting bij wat er al gedaan wordt. De inventarisatie is gericht op de vier door de gemeente beïnvloedbare risicofactoren die een rol spelen in het ontstaan en voortbestaan van eenzaamheid, en beschrijft de activiteiten en voorzieningen direct of indirect door de gemeente worden gefaciliteerd en/of gefinancierd. Dit omdat de inventarisatie is bedoeld om na te gaan of de gemeente meer kan of moet doen dan zij nu doet. Uiteraard vinden er buiten de gemeentelijke inzet om nog tal van activiteiten en inspanningen plaats, o.a. binnen kerken en moskeeën, verenigingen, scholen, wijkcentra en vooral ook 'gewoon' tussen vrienden, familie, kennissen en burens onderling. Die activiteiten en inspanningen zijn net zo belangrijk, zo niet belangrijker, als die waar de gemeente een rol in speelt. In de bijlage is het resultaat van de inventarisatie weergegeven.

Uit de inventarisatie blijkt dat er een groot en gevarieerd aanbod aan activiteiten en voorzieningen is die zich richten op de vier door de gemeente beïnvloedbare risicofactoren die een rol spelen in het ontstaan en voortbestaan van eenzaamheid.

De 'oplossing' voor het eenzaamheidsvraagstuk ligt dan ook niet in het creëren van meer mogelijkheden voor contact, ontmoeting en activiteiten buitenshuis. Dit is ook wat Movisie

recentelijk heeft aangegeven in haar kennisdossier 'wat werkt bij de aanpak van eenzaamheid'. Waar nog wél investeringspotentieel ligt voor de gemeente, is op de volgende drie punten:

- 1) Evidence based interventies gericht op het verbeteren van het zelfbeeld, het aannemen van een positieve houding en het verbeteren van zelfmanagementvaardigheden bij eenzame mensen.
- 2) Een 'brugfunctie' tussen mensen die eenzaam zijn of dit dreigen te worden en beschikbare activiteiten om die eenzaamheid tegen te gaan (zij gaan vaak niet uit zichzelf)
- 3) Bewustwording over eenzaamheid bij inwoners en deskundigheidsbevordering bij vrijwilligers en professionals over wat eenzaamheid is en hoe eenzaamheid kan ontstaan, om zo beter te signaleren en chronische eenzaamheid te voorkomen

De volgende stap is om hier nader invulling aan te geven, in overleg met betrokken partners. In dit traject betreft het college ook de participatieraad.

4. Conclusie

Uit de inventarisatie blijkt dat er een groot en gevarieerd aanbod aan activiteiten en voorzieningen is die zich richten op de vier door de gemeente beïnvloedbare risicofactoren die een rol spelen in het ontstaan en voortbestaan van eenzaamheid. Op een drietal onderdelen ligt nog investeringspotentieel:

- 1) Evidence based interventies gericht op houding en vaardigheden van (dreigend) eenzame mensen
- 2) Een 'brugfunctie' die eenzame mensen een actief helpt bij het ondernemen van stappen om uit hun eenzaamheid te komen
- 3) Preventie van (chronische) eenzaamheid door bewustwording en deskundigheidsbevordering over eenzaamheid bij inwoners, vrijwilligers en professionals

De volgende stap is om hier nader invulling aan te geven, in overleg met betrokken partners.

burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

B.J.D. Huykman
secretaris

K. Tigelaar
burgemeester

Bijlage(n) bestemd voor de raad:

Onderwerp: Inventarisatie 4 factoren eenzaamheid